

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 63/2025 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Linda Viitala, sisäministeriö
- ylijohtaja Taito Vainio, Hätäkeskuslaitos
- erityisasiantuntija Marika Rönnerberg, Kuurojen Liitto ry
- varapuheenjohtaja Maija Aatelo, Vammaisfoorumi ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annettua lakia siten, että siirtymäaikaa reaaliaikaisen tekstityksen mahdollistavan hätäilmoitustavan toteuttamiselle pidennettäisiin Euroopan unionin lainsäädännön mukaiseen enimmäisaikaan eli 28.6.2027 saakka.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2025.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Lakiin lisättiin vuonna 2023 uusi 10 a §, jonka mukaan Hätäkeskuslaitoksen on vastattava yleiseen hätänumeroon 112 tehtyihin hätäilmoituksiin, jotka on tehty käyttämällä reaaliaikaista puhetta tai tekstiä. Muutoksella pantiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EU) 2019/882 (jäljempänä esteettömyysdirektiivi).

Valiokunnan mietintö HaVM 18/2025 vp

Hätäilmoituksen tekeminen reaaliaikaista tekstitystä käyttämällä tarkoittaa reaaliaikaista, merkki kerrallaan tapahtuvaa tekstipohjaista viestintää hätäkeskuksen ja hätäilmoituksen tekijän välillä. Palvelu on tarkoitettu erityisesti sellaisille henkilöille, joilla on haasteita puhumisen tai kuulemisen kanssa, mutta se on avoin kaikille hätäilmoituksen tekijöille.

Vuoden 2023 lainmuutosta koskevan voimaantulosäännöksen mukaan yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava lain 10 a §:n mukaiseksi vuoden 2025 loppuun mennessä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Hätäkeskuslaitos ei saa toteutettua reaaliaikaista tekstitystä laissa säädetyn siirtymäajan puitteissa.

Selvityksestä ilmenee, että hätäkeskustietojärjestelmä on Hätäkeskuslaitokselle räätälöity ratkaisu, johon reaaliaikainen tekstinsyöttöominaisuus on rakennettava. Järjestelmän keskeinen osa on hätäpuhelinvaihte, jonka ylläpitosopimus on vuoden 2023 lainmuutoksen valmistelun jälkeen irtisanottu, ja hätäpuhelinvaihteratkaisu on rakennettava uudelleen. Tästä syystä myöskään reaaliaikaista tekstinsyöttöominaisuutta ei ole mahdollista rakentaa suunnitellussa aikataulussa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että reaaliaikaisen tekstityksen mahdollistavan hätäilmoitustavan voimaantuloa pidennetään EU:n esteettömyysdirektiivin mahdollistamaan enimmäissiirtymäaikaan saakka. Yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava direktiivin mukaiseksi viimeistään 28.6.2027.

Hallintovaliokunta piti lausunnossaan esteettömyysdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HaVL 17/2022 vp — HE 41/2022 vp) vammaisten henkilöiden yhdenvertaisten oikeuksien edistämistä tärkeänä ja hätäkeskuslain muutoksia tarpeellisina ja kannatettavina. Valiokunta katsoi, että lainsäädäntömuutokset vahvistavat vammaisten henkilöiden oikeuksia ja mahdollisuuksia lähettää hätäviestejä yleiseen hätänumeroon 112 yhdenvertaisesti muiden loppukäyttäjien kanssa.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että esteettömyysdirektiivin myötä hätätekstiviestin käyttämisen edellytyksenä aiemmin ollut rekisteröitymisvelvollisuus on poistunut jo kesäkuun 2025 loppuun. Saadun selvityksen mukaan Hätäkeskuslaitoksen palvelutaso on muutoksen myötä parantunut ja tekstiviestipalvelun käyttö helpottunut.

On selvää, että reaaliaikaiseen tekstitykseen perustuva hätäilmoitustapa tulee parantamaan entisestään palveluntarjontaa erityisesti erityisryhmiin kuuluvien osalta. Valiokunta pitää uuden hätäilmoitustavan käyttöönottoa tärkeänä. Tästä syystä valiokunta kiirehtii Hätäkeskuslaitosta reaaliaikaiseen tekstitykseen perustuvan hätäilmoitustavan valmistelussa siten, että järjestelmä voidaan ottaa käyttöön mahdollisuuksien mukaan jo ennen ehdotettua takarajaa. Samalla valiokunta myös kannustaa selvittämään jo olemassa olevien palvelujen ja sovellusten käyttämisen mahdollisuuksia hätäpuheluissa ja -viesteissä sekä niihin mahdollisesti sisältyvien esteiden purkamista esteettömyyden edistämiseksi.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunnan mietintö HaVM 18/2025 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 63/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 18.9.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Paula Werning sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro